

Kopš tās dienas pilnībā izmainījās mūsu dzīve...

Viktorija Nečajeva

Zīmēšanas un darbmācības skolotāja Natalja ar dēlu Aleksandru, kuram ir 12 gadi, ir no Ukrainas Luhanskas apgabala. Uz Preiļiem viņi atbrauca 20. maijā kopā ar vīru un vīra vecākiem. Šeit viņus tik labi pieņēma, ka ģimene nolēma palikt Latvijā, palikt Preiļos, kaut gan sākumā bija domājuši braukt uz kādu citu Eiropas valsti. Viņi spēja šeit iestāties – Natalja ir atradusi darbu, Aleksandrs apmeklē futbola treniņus. "Mums šeit viss ir labi," saka Natalja. Savukārt dēls teica, ka karš ir kas ļoti slikts, un pēc viņa domām ne visi karavīri karo pēc savas vēlēšanās.

Par pirmo kara dienu...

«Ukrainā mēs ļoti daudz strādājām, lai visu varētu paspēt, es parasti cēlos plkst. 5.30 no rīta. Todien es taisījos pagatavot kaut ko vakariņām, lai, atnākot no darba, mums būtu, ko ēst. Vīrs ar dēlu vēl gulēja, bet viņus pamodināja sprādziens. Tā kā mēs dzīvojām industriālā pilsētā, kur atradās arī sprāgstvielu rūpnīca, nodomājām, ka tie ir kaut kādi, iespējams, izmēģinājumi šajā rūpnīcā. Bet, kad pēc dažām minūtēm man piezvanīja draudzene no Harkivas un citi paziņas no citām pilsētām, ka arī pie viņiem ir dzirdami sprādzieni, mēs sapratām, ka tas ir karš. Ne uz darbu, ne uz skolu neviens neaizgāja, un kopš tās dienas pilnībā izmainījās mūsu dzīve...

Pusotru mēnesi mēs dzīvojām savā mājā, kaut gan visapkārt bija apšaudes, slēpāmies mājas drošākajā vietā, koridorā, starp istabām, kur bijām nolikuši matraci. Tur arī gulējām. Pusotru mēnesi mēs gaidījām, ka tūlīt, tūlīt viss beigsies, tūlīt atkal būs miers, bet tas nenotika. Pēdējais piliens bija tas, ka citās apkārtnes mājās sāka dzīvot Krievijas armijas karavīri, un vienu dienu viņi atnāca pie mums un teica: «Jums ir laba māja, tā atrodas uz paaugstinājuma, tai ir laba pozīcija karam». Tad mēs galīgi izlēām, ka brauksim prom.

Izbraukt no Ukrainas varējām tikai caur Krieviju. Tur lūdzām Dievu, lai mūs izlaiž. No turienes devāmies uz Latviju, uz Preiļiem. Ceļā bijām četras dienas, kad ieradāmies Preiļos, mūs sagaidīja brīvprātīgais Edgars, kurš mūs iekārtoja ģimnāzijas viesnīcā, teica, lai atpūšamies, izguļamies, un tad izdomāsim, kurp doties tālāk. Nākamās dienas rītā, kad Edgars jautāja, ko esam izdomājuši, sapratām, ka nekur tālāk no Preiļiem mēs braukt negribam. Kas ietekmēja šo izvēli? Mēs izgulējāmies, mūs garšīgi pabaroja, šeit ir kluss un mūs visi saprot. Tobrīd tas bija pats svarīgākais.

Ukrainā palika mani vecāki, arī māsas ģimene. Protams, arī mums bija ļoti grūti pamest savu māju, pamest to, ko esam gadiem ilgi gādājuši. Vīram ar brāli Ukrainā bija sava firma, kas ražoja bērnu mēbeles.»

Bērnu nometne pozitīvi uzlādēja

«Pusotru mēnesi mēs dzīvojām ģimnāzijas viesnīcā, tad atradām dzīvokli, kuru bija gatavi izīrēt pieciem cilvēkiem – man, dēlam, vīram un vīra vecākiem. Atrast darbu šeit bija ļoti grūti, to pārdzīvojām īpaši smagi, jo bijām pieraduši daudz strādāt Ukrainā.

Vasarā mēs kopā ar Aleksandru bijām nometnē Aglonā, tur bija bērni no Ukrainas un Latvijas. Nometne palīdzēja nedaudz palaist situāciju, kas ir dzimtenē – konkursi, peldes, sarunas, daba – tas mūs pozitīvi uzlādēja. Pēc kāda laika es atkal piedalījos vienā projektā, kur bija ukraiņu un latviešu bērni, tur biju jau kā skolotāja. Tas bija pats labākais, kas ar mani līdz šim bija noticis Latvijā. Tur viss bija tik ļoti pārdomāts – dažādas meistarklases, kur atklājām savas valsts kulinārās, kultūras un citas tradīcijas, kā arī apguvām latviešu tradīcijas. Nometne palīdzēja sakārtot domas, saprast, ka jādzīvo tagad, kad viss ir labi. Tāpat tas palīdzēja samierināties ar domu, ka dzīve vairs nav tāda, kā līdz šim.

Arī Aleksandram sākumā bija grūti iestāties šeit, atrast draugus, bet viņam palīdzēja futbola treniņi pie trenera Daiņa. Aleksandrs jau ir piedalījies arī futbola sacensībās.»

Jaunas atklāsmes

«Kad esi jau it kā iejuties, nāk jaunas atklāsmes – jā, tu esi paēdis, esi drošībā, bet īsti nevienam neesi vajadzīgs. Tur, Ukrainā, dienas bija tik ļoti piepildītas, nebija brīvu brīžu, bet šeit ir pavisam, pavisam citādāk – jauna realitāte.

Vasaras nometnē mani pamanīja, iespējams, es labi sevi parādīju un piedāvāja man darbu Preiļu Bērnu un jauniešu centrā, kur es mācu plastilinogrāfiju. Man prieks, ka bērni mani jau atpazīst, uz ielas sveicina, māj ar roku.

Tagad mana diena atkal ir piepildīta ar darbiem – no rīta man ir attālinātās stundas Ukrainas skolā, pēcpusdienā šeit – Preiļu Bērnu un jauniešu centrā, klātienē, vakarā jāgatavojas nākamās dienas stundām.

Savukārt Aleksandrs mācās attālināti Ukrainā, trīs reizes nedēļā apmeklē futbola treniņus, kā arī plastilinogrāfijas nodarbības.»

Mani vecāki ir palikuši Ukrainā

«Diemžēl sakaru ar vecākiem nav. Tie periodiski parādās, bet šobrīd tie atkal ir pazuduši. Kopš maija es ar mammu esmu runājusi dažas reizes. Lai sazvanītos, mammai ir jāizbrauc no ciemata, kas ir reti iespējams un tas nav droši. Sazvanoties man ir svarīgi zināt, ka viņi ir dzīvi, veseli, par pārējo mums tāpat viss ir skaidrs. Kad sakaru ar mammu nav ilgi, tad es mēģinu sazināties ar citiem mūsu ciemata iedzīvotājiem, kuri biežāk izbrauc no ciemata, piemēram, pēc pārtikas, lai uzzinātu no viņiem par vecākiem. Ciemats, kur dzīvo

vecāki, atrodas starp diviem mežiem, kas vasarā bombardēšanas dēļ dega. Es ļoti baidījos, vai ar viņiem viss ir kārtībā. Komunikāciju ciematā nebija – ne elektrības, ne gāzes. Elektrību pieslēdza pēc pusgada. Pat vienkārši pagatavot paēst bija problemātiski. Sagādāt malku no meža, kas ir tepat blakus, arī nav iespējams, jo viss mežs ir samīnēts. Tāpat vecāki nevar saņemt pensiju, jo iepriekš to viņiem atnesa pastnieks. Tagad, cerams, tā vienkārši krājas viņu bankas kontā, ko pēc uzvaras varēs izņemt. Līdz šim viņi ir saņēmuši humanitāro palīdzību, viņiem ir govys, mājpūtņi, dārzs.»

Palīdzība no Latvijas

«Līdz šim Latvija mums ir ļoti palīdzējusi, tas bija arī finansiāls atbalsts, ko izmantojām, lai iegādātos pašas nepieciešamākās mantas, jo atbraucām ar nelielu mugursomu katrs, tāpat nopirkām dēlam datoru, kas viņam bija ļoti vajadzīgs mācībām.

Protams, nāk ziema, mūs ļoti baida komunālie maksājumi, jo nezinām, ar kādām summām mums ir jāreķinās. Tāpat mēs esam ļoti pateicīgi par bezmaksas barošanu, kas bija.

Esam pirkuši jūsu rupjmaizi ar žāvētiem augļiem, jāatzīst, tā ir ļoti garda. Arī piena produkti jums ir ļoti gardi, īpaši jogurti. Pārsteigums mums bija, ka jūs ēdat vārītus kartupeļus ar biezeni un siļķi. Mums tas ir nesaprotami. Savukārt nometnē mēs atklājām biezeņa plāceņus, kas sautēti sviestā un saldajā krējumā. Mēs būtu gatavi tos ēst katru dienu. Tas, ko mēs parasti gatavojam svētkos, ir zupa «Okroška», rasols, siļķe kažokā.

Tā kā mēs esam pirmo reizi Latvijā un mums ir sava mašīna, tad esam jau bijuši Siguldā, Daugavpilī – Rotko centrā, Rēzeknē, Aglonā, Jēkabpilī, Rīgā. Rēzeknē bijām baznīcā, tur tieši kristīja bērnu. Mēs brīnījāmies, ka pie jums tā vienkārši var ienākt baznīcā, pie mums tā nav. Tāpat man ļoti gribējās dzirdēt, kā spēlē ērģeles, ko nekad līdz šim dzīvajā nebiju dzirdējusi. Ērģeles dzirdējām Rīgā, tas bija iespējami. Šādas ekskursijas novērs domas no tā, kas notiek dzimtenē, tu vismaz uz neilgu laiku vari nedaudz atslābt. Es gribu pateikt, ka mēs pa Ukrainu tā neesam ceļojuši, kā tagad šeit, jo nebija laika, visu laiku abi ar vīru strādājām, arī mērķi bija citi. Ja bija lieka nauda, tad to ieguldījām mājā.»

Skolotāja alga – 250 eiro

«Pabraukājot pa Latviju, redzējām, ka jums ir daudz viensētu, māja no mājas var atrasties pat dažu kilometru attālumā. Pie mums tā nav – mums ir ciemati, kur ir daudz, daudz māju, un tās ir ļoti tuvu viena

otrai. Tāpat pie mums katrai mājai ir žogs, un tas nav tādēļ, ka mēs slikti satiekam ar kaimiņiem, bet vienkārši tā ir pieņemts. Mēs pat jokojam, ja redzam kādu māju ar lielu žogu, sakām, ka tur laikam nedzīvo latvieši. Arī svētkus jūs šeit svinat īpaši – vasarā katras brīvdienas ir kāda balle, pie mums balles ir retāk. Jā, ir pilsētas svētki, kas ir septembrī, ko svinam kopā ar ģimenes dienu.

Vasarā kopā ar vīru katru sestdienas rītu gājām uz Preiļu pludmali spēlēt tenisu, bijām pārsteigti, ka tas viss ir bezmaksas – pieraksties, ņem raketes un spēlē, cik vēlies.

Jāatzīst, ka Latvijā ir augstas cenas. Īpaši pārsteidza maizes cena, tā ir ļoti augsta. Manuprāt, pie mums viss ir trīsreiz lētāks. Sākumā visas cenas pārrēķināju uz grīvnām, tad vīrs teica, lai tā nedaru, jo tas nav pareizi.

Pie jums, Latvijā, minimālā alga ir 500 eiro, pie mums es kā skolotāja, kurai nebija pati mazākā alga, nopelnīju 250 eiro. Lai nopelnītu 500 eiro, es strādāju divos darbos, man principā nebija brīvdienu, darba dienās tās bija stundas skolā un pulciņš, ko vadīju, bet brīvdienās – privārstundas.»

Protams, ziņa par uzvaru ir tā, ko gaidām visvairāk

«Mēs pastāvīgi lasām ziņas no Ukrainas. Kaut gan bija periods, kad vairs nevarēju lasīt par karu, pēc tam man pat bija sirdsapziņas pārmetumi, ka nesekoju līdz notikumiem. Bet šobrīd atkal, pat pamosoties naktī, sekoju līdz jaunumiem. Protams, gribam zināt, kas notiek, bet katru reizi, atverot telefonu, tāpat ceram, ka saņemsim ziņu, ka esam uzvarējuši un varam doties mājās. Pirms kāda laika internetā izlasījām, ka mūsu piepilsētas ciematā plīvo Ukrainas karogs, bet tur nebija norādīts apgabals. Jūs nevarat iedomāties mūsu emocijas, mūsu prieku, taču izrādījās, ka runa bija par citu ciematu ar šādu pašu nosaukumu citā Ukrainas apgabalā.

Protams, ziņa par uzvaru ir tā, ko gaidām visvairāk, lai arī zinām, ka mūsu pilsēta ir izpostīta pilnībā, iznīcinātas visas skolas. Mēs dzīvojām industriālā pilsētā, kur bija vairākas lielas rūpnīcas, kas tagad ir izpostītas pilnībā. Ir grūti pieņemt, ka tu atgriezīsies, bet tā, kā bija, vairs nebūs. Paldies Dievam, mums vēl ir māja, vismaz pagaidām tā ir vesela. Jā, mēs atgriezīsimies mājās, bet, izņemot māju, mums vairs nekā nebūs – ne darba, ne skolas. Skola, kurā es strādāju, bija viena no labākajām pilsētā, to tikko bija renovējuši, tur bija viss... Lai to visu atjaunotu, būs nepieciešami gadi, daudzi gadi...»

Natalja kopā ar Preiļu Mūzikas un mākslas skolas Mākslas nodaļas audzēkņiem apgleznoja Preiļu 2. vidusskolas sienu. Gleznījums tapis pēc mākslinieces Jekaterinas Vasečko no Ņižinas ideju skicēm un ir veltīts Ukrainas atbalstam

Projekta ("Life stories of Ukrainian refugees in foreign countries" (Ukraiņu bēgļu dzīvesstāsti svešās zemēs)) raksts tapis ar ASV Valsts departamenta Izglītības un kultūras lietu biroja finansējumu, ko īsteno "Meridian International Center".

International Visitor
Leadership Program
U.S. Department of State